

**Magyar-német együttműködés
az evangélikus
hajléktalanszolgálatban**

**a nyíregyházi
Oltalom Szeretetszolgálat
és a
bajorországi
Herzogsägmühle között**

Ez a tájékoztatófüzet egy közös projekt gyümölcse a hajléktalan emberek szolgálatában, a nyíregyházi Oltalom Szeretetszolgálat és a Herzogsägmühlei Hajléktalannellátó-szolgálat (Emberk különleges élethelyzetekben részlege) között, a többéves kapcsolat és a határok nélküli együttműködés jelképeként. Ez alkalomból mutatjuk be részletesen a magyarországi és a bajor hajléktalanok érdekében végzett szolgáltatásainkat valamint az intézményeink közötti interkulturális együttműködést. Mivel a nyelvi nehézségeket nem lehetett mindig teljesen áthidalni, a kedves olvasó figyelmes lehet pár szokatlan megfogalmazásra. Kérjük, nézzék ezt el nekünk s tekintsék ezt interkulturális munkánk élő jeleként.

INFORMÁCIÓJEGYZÉK

A szöveg szerkesztésében közreműködtek:

Laborczi Géza, Haraszti Dóra, Kemenes Erika, Pál Orsolya-Márta, Müller Carmen, Kurz Andreas, Halász Ágnes, Mühlberger Barbara

Képek:

Herzogsägmühle és az Oltalom Szeretetszolgálat, Photocase: jarts/nature love, aperol/daisy

Összeállította:

TagWERK Herzogsägmühle

Nyomtatás:

Telecentrum Herzogsägmühle

Kiadó:

Megjelent 2017 Július, 300 Példányban

HERZOGSÄGMÜHLE
Von-Kahl-Straße 4
86971 Peiting-Herzogsägmühle
Telefon: 0 88 61/219-0
Telefax: 0 88 61/219-201
E-Mail: info@herzogsaegmuehle.de
Internet: www.herzogsaegmuehle.de

OLTALOM SZERETETSZOLGÁLAT
Kassa köz 3
4400 Nyíregyháza
Telefon, Fax: (+36) 42/500-946
Mobil: (+36) 20/824-3261
e-mail: oltalom@lutheran.hu

TARTALOMJEGYZÉK

1.	Bevezető gondolatok	1
2.	Nyíregyháza	2
2.1	Az Oltalom Szeretetszolgálat integrált intézmény rövid története és szemléltetése	2
2.2	Az intézmény szolgáltatásai	3
a.	Családok Átmeneti Otthona	3
b.	Éjjeli Menedékhely	4
c.	Nappali Szolgáltató Központ Nappali Melegedő	5
	Népkonyha	6
	Szenvedélybetegek Nappali Ellátása	6
d.	Átmeneti Szálló	7
e.	Hajléktalanok Otthona	7
3.	Herzogsägmühle – a bajor diakónia egyik szociális faluja	8
3.1	Herzogsägmühle története	9
3.2	Emberek különleges élethelyzetekben – Hajléktalanellátás Herzogsägmühlében	12
3.3	Segítő folyamat	12
a.	A kezdet	13
b.	Clearing	13
c.	Megerősítés	14
d.	Önállósodás	16
3.4	Ambuláns szolgálat	17
3.5	Munka és foglalkoztatás	18
3.6	Szakirányú teljesítmény	20
4.	Herzogsägmühle és az Oltalom Szeretetszolgálat	22

Magyar – német együttműködés

1. Bevezető gondolatok

Az Apostolok Cselekedete könyvének nyolcadik fejezetében Lukács apostol arra hívja fel a figyelmet, hogy mennyire fontos azokkal az emberekkel törődnünk, akiknek az életéből hiányzik úgy az anyagi, mint a szociális elismerés, ugyanakkor hiányzik az élet újrakezdéséhez szükséges energiájuk is.

Az evangélista kiemeli, hogy Krisztus a szegények és az elesettek gyámolítója, ugyanakkor hangsúlyozza azt is, hogy mennyire szükséges a gyülekezetben belüli diakóniai munka, az odafordulás az elesettekhez, különösképpen az anyagi javak megosztása az arra rászorulókkal.

Szegényként élni egy keresztény gyülekezetben azt jelenti, hogy a gyülekezeti tagok nincsenek egyedül, hanem egy közösségben élnek, amely a rászorulók számára az ínséges időkben támogatást nyújt.

Változott-e bármi is az elmúlt 2000 évben?

Napjainkban megfigyelhetjük a diakóniai munka szükségességét, legyen az Németországban vagy Magyarországon. Nem kerülheti el a figyelmünket, hogy úgy Herzogsägmühlében, mint Nyíregyházán emberek voltak és vannak, akik a nehéz időkben szilárdan megállva a hitben és bízva az isteni gondviselésben pályázatokat írtak a rászorulók érdekében, hogy az emberi szegénységet, elesettséget a társadalom számára láthatóvá tegyék, de azért is, hogy a köztudatba bevigyék, hogy a szegénység napjainkban is jelen van. Céljuk ezzel az, hogy a jólétben élők figyelmét felhívják arra, hogy javaikat a hátrányos helyzetű emberekkel megosszák.

2. NYÍREGYHÁZA

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye székhelye Nyíregyháza, Magyarország északkeleti határ, az ukrán, a szlovák és a román hármashatár közelében helyezkedik el, Budapeستől 230 km-re. Lakossága közel 118.000 főt számlál. Magyarország hetedik legnagyobb, az Északalföld második legjelentősebb városa.

Nyíregyháza kedvelt üdülőhelyén, Sóstógyógyfürdőn található a népszerű és európai hírvé Állatpark, a Sóstói Múzeumfalvó és természetesen a gyógyhatású Sóstó. Ezek összessége teszi a térséget turisztikailag vonzóvá.

2.1 Az Oltalom Szeretetszolgálat integrált intézmény rövid története és szemléltetése

Az intézményt a Nyíregyházi Evangélikus Egyházközség alapította 2000. január 1-jén, miután Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlése a Hajléktalanok Átmeneti Szállása és Éjjeli Menedékhelye, az „Anyavó” Családok Átmeneti Otthona, valamint a Nappali Melegedő és Népkonyha fenntartói jogát a Nyíregyházi Egyházközségre átruházta. 2004. február 25-én Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzatával kötött ellátási szerződés értelmében az intézmény fenntartói jogát átvette a Magyarországi Evangélikus Egyház. A intézmény küldetése megegyezik az egyházi filozófiával, miszerint a hajléktalan személyeken és a támogatásra szoruló családokon segíteni kell.

Az intézmény elsődleges feladata és célja a hátrányos helyzetben lévő személyekre és családokra kiterjedő szeretetszolgálat.

Az intézmény ellátási területe 2000-tól 2005-ig Nyíregyháza és vonzáskörzete volt. 2005-től kezdődően azonban az intézmény kiterjesztette segítő szolgáltatásait az Észak-alföldi régióra (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, Hajdú-Bihar megye, Jász-Nagykun-Szolnok megye). Az Oltalom Szere-tetszolgálat szolgáltatásait három telephelyen biztosítja a társadalom kitaszítottjainak a pártfogása érdekében. A központi épület: a gazdasági és a szakmai munka mozgatórugója.

2.2 Az intézmény szolgáltatásai

a. Családok Átmeneti Otthona

A Családok Átmeneti Otthona bentlakásos intézmény maximum 18 hónapon át nyújt segítséget a rossz lakhatási körülmények miatt átmenetileg otthontalanná vált, bántalmazott vagy krízisben lévő anya és gyermekei, valamint teljes családok számára. Az intézmény a szülőket és azok gyermekeit védi a bántalmazó féltől.

A biztonságos tartózkodási hely biztosításán túl az intézmény támaszt nyújt mind a szülők, mind a gyermekek számára az átélt trauma feldolgozásához és a megváltozott életkörülményekhez igazodó újrakezdéshez. Az intézmény emellett

- lehetőséget biztosít a gyakorlati élet szükségleteinek kielégítésében
- támogatja a szülőket a munkahelykeresésben és
- segítséget nyújt a gyermek életkorának megfelelő napirend kialakításában.

A Családok Átmeneti Otthona a 2014. évben történt uniós pályázati beruházásnak köszönhetően egy teljesen új, családiasabb környezetbe, 40 fő befogadására alkalmas épületbe költözött és továbbra is szorosan együttműködik a gyermekjóléti szolgálatokkal, a segítő szervezetekkel és az adományozókkal.

Többek között az intézmény szolgáltatásai közé tartozik:

- a hivatalos ügyek intézése és a hiányos iratok megszerzése
- lelkipozítás; pszichológiai- és jogi segítségnyújtás
- pénzbeosztás; gyakorlati és életvezetési tanácsadás
- gyermeknevelési tanácsadás
- élelmiszerrel, tisztálkodási illetve tisztítószerekkel való ellátás
- szabadidős programok szervezése.

b. Éjjeli Menedékhely

Az Éjjeli Menedékhely 2000-ben 50 személy számára, de 2009 óta 100 személynek biztosít szolgáltatásokat. Úgy mint a kezdetekkor, napjainkban is az Éjjeli Menedékhely az ideiglenesen vagy tartósan fedél nélkül maradtak ellátását végzi, térítésmentesen lehetővé téve az éjszakai pihenést, ideiglenes tartózkodást. Az ellátásnak – különösen a téli időszakban – életmentő funkciója van.

Az Éjjeli Menedékhely naponta 17:00-tól reggel 07:00-ig van nyitva. A fő épületben 60, a lakókonténerekben további 40 hajléktalan személy elhelyezésére van lehetőség. Az éjszakai szállás mellett tisztálkodási, mosási, ételmelegítési és egyéb szolgáltatásokat biztosít az intézmény. A krízisidőszakban (novembertől áprilisig terjedő időszak) az Éjjeli Menedékhely meghosszabbított nyitvatartással üzemel. A beérkező hajléktalan személyeket hidegtelellemmel látják el ill. a beteg ellátottakat elkülönítetten helyezik el.

c. Nappali Szolgáltató Központ

Az Oltalom Nappali Szolgáltató Központ működését 2007 októberében kezdte meg. Az akadálymentesített intézmény a következő ellátásoknak biztosít helyet:

- Nappali Melegedő (150 férőhely)
- Népkonyha (szükség esetén 200 adag étel kiosztására is alkalmas)
- Szendélybetegek Nappali Ellátása (50 férőhely)
- a Hajléktalanok Otthona (50 férőhely)
- az Átmeneti Szálló (40 férőhely)

Nappali Melegedő

A Nappali Melegedő 2000-ben még csak 50 személy befogadására volt képes. Az új épületben már 150 férőhely van. Naponta 08:00 és 16:00 óra között lehet a szolgáltatást igénybe venni. Az étel felmelegítése és helyben való elfogyasztása mellett lehetőség van tisztálkodásra. Az igénybevevőknek lehetőségük van a személyes ruházatuk tisztítására is, melyhez igény szerint az intézmény tisztítószeret ad, illetve biztosítja a ruházat tisztítására alkalmas eszközöket is. Ha más mód nincs rá, a hiányos vagy szennyezett ruházatú rászorulónak az intézmény ruházatát biztosít.

Az intézmény biztonságosan zárható szekrényeket bocsájt a kliensek rendelkezésére. Az igénylők segítséget kapnak a szálláskeresésben is, legyen az albérlés vagy átmeneti elhelyezést nyújtó lakhatási lehetőség. A Nappali Melegedő szociális munkásai segítséget nyújtanak az igénylőknek a munkahelykeresésben is.

Egyénre szabott problémamegoldás, tanácsadás, segítségnyújtás, a hiányzó iratoknak (mint pl. a személyi igazolvány, adókértvény) a pótlása minden igénylő számára ingyen és bérmentes. Abban az esetben, ha a szolgáltatást

igénylők emberi-, állampolgári jogai, valamint a nappali melegedő és más szociális és egészségügyi szolgáltatáshoz való hozzáféréssel és igénybevételel kapcsolatos jogai sérülnek, az intézmény szakdolgozói kötelesek megfelelő intézkedést kezdeményezni.

A szakdolgozók feladata különösen a szociális és társadalmi kirekesztés elleni fellépés. Az intézmény szolgáltatásait minden nagykorú személy igénybe veheti, aki érvényes tudósítvány lelettel rendelkezik, a Nappali Melegedő házirendjét elfogadja és betartja.

Népkonyha

Az étkeztetés keretében azoknak a rászorulóknak a – legalább napi egyszeri – meleg étkeztetését biztosítja, akik azt önmaguknak ezt tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek megoldani. A szolgáltatás a hét minden napján igénybe vehető. A Magyar Élelmiszerbankkal való együttműködésnek köszönhetően naponta kiegészítő étkezést is biztosít.

Szenvedélybetegek Nappali Ellátása

A részleg 50 fő befogadására alkalmas, van foglalkoztató- és klubhelysége. A szenvedélybetegek nappali ellátása az önkéntességre és a speciális segítő programokra épülve biztosítja az ellátást igénybe vevők igényei alapján a felvilágosító, tájékoztató, kulturális, szabadidős, képzési, átképzési, állasközvetítő, védett lakhatást elősegítő, lakhatási és családi programok szervezését és lebonyolítását, valamint alacsonyküszöbű és ártalomcsökkentő szolgáltatást nyújt.

A szenvedélybetegek nappali intézménye olyan programokat szervez, melyek elősegítik az ellátást igénybe vevő rehabilitációját, a társadalomba, korábbi közösségébe való visszailleszkedését, valamint a szenvedélybetegek minél szélesebb körben való elérését. Ennek megfelelően az ellátás programjai nyitottak, az intézményi ellátást igénybe nem vevő személy számára is hozzáférhetőek.

d. Átmeneti Szálló

Az Átmeneti Szálló részleg 2000 januárjától működik. 2015-ben 40 férőhelyesre bővült az ellátás, ezért a korábbi épületről kiköltözve a Rákóczi utcai telephelyen került kialakításra a megnövekedett létszámot befogadni képes intézményrészleg, amely maximum 24 hónapon át tartózkodási és szálláslehetőséget nyújt a rászorulóknak. A szakmai munka az intézményben lakók rehabilitációját és az egyéneknek a társadalomba való visszatalálását próbálja elősegíteni az önállósodás és a reszocializáció révén.

Az Átmeneti Szálló a következő szolgáltatáselemeket nyújtja: személyre szabott bánásmód, közösség építő erejének fokozása, családi, társas környezettel való kapcsolattartás erősítése, egészséges életvitel kialakításában való segítségnyújtás, munkavállalási képesség helyreállításában való segítségnyújtás (ezáltal jövedelemszerzési képességük javítása), szociális helyzet javítása, munka- és albertletkeresésben való segítségnyújtás.

Alap-szolgáltatások: egyéni esetkezelés, közösségi programok, egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés segítése, szervezése, szociális ügyintézés, mentálhigiénés és életvezetési tanácsadás. Az alapszolgáltatások mellett kiegészítő szolgáltatások segítik az ellátottak életminőségének javulását: lelkipozítás, szabadidős programok szervezése, terápiás foglalkozás lehetőségének biztosítása.

e. Hajléktalanok Otthona

A hajléktalanok otthona 50 lakó befogadására alkalmas, akadálymentesített. Az otthon olyan hajléktalan személyek ápolását, gondozását biztosítja, akiknek az ellátása átmeneti szálláshelyen nem biztosítható, valamint kora illetve egészségügyi állapota miatt tartós ápolásra, gondozásra szorul.

Az ellátottak négyágyas és kétágyas szobákban élhetnek. Lehetőség van házaspárok egy szobában elhelyezésére is.

A részleg a régióban az egyetlen Hajléktalan Otthon. A hajléktalan életvitelből adódóan a gondozottak egészségi állapota egyre romlik, ezért az intézmény zsúfolt és a várakozó lista igen hosszú. Az intézmény biztosítja a rendszeres orvosi felügyeletet, a betegellátáshoz, ápoláshoz szükséges eszközöket, gyógyszereket.

Biztosított továbbá a napi ötszöri étkezés az életkori sajátosságok, valamint az egészséges táplálkozás követelményeinek figyelembe vételével. A Hajléktalan Otthon gondoskodik az ellátást igénybevevő személyi és környezeti higiénijáról, ruházata tisztításáról, javításáról. A mentálhigiénés ellátás elsődleges feladata az intézménybe való beilleszkedés elősegítése, konfliktus helyzetek kialakulásának megelőzése, kezelése, az ellátást igénybe vevő testi- lelki aktivitásának fenntartása, megőrzése, valamint a meglévő képességeinek szinten tartása, esetleges fejlesztése. Ennek keretében biztosítja a személyre szabott, egyéni bánásmódot, a szabadidő kulturált eltöltésének feltételeit, az ellátott meglévő családi és társadalmi kapcsolatainak fenntartását, a hitélet gyakorlásának feltételeit.

3. Herzogsägmühle – a bajor diakónia egyik szociális faluja

Herzogsägmühle külsőleg nem különbözik a körülötte lévő más felsőbajorországi falvaktól, mégis a maga 900 lakosával egy különleges hely. Festői helyen terül el Peiting és Schongau között, az öt kilométerre lévő Peiting város külső kerülete, Münchentől 80 kilométerre, délnyugati irányban. A falu folyamatos fejlődésben van, lakóházak, intézmények, műhelyek tarka keveréke, ahol a központban a májusfa, szemben vele pedig a templom található. Ugyancsak a központban

a "Herzog" vendégház várja a betérőket, mellette van a sportcsarnok, amely nemcsak sporttevékenységekre, hanem ünnepi alkalmakra is használható. Más sporttevékenységekre alkalmas helyek, iskolák, különböző egyesületek és tűzoltóság is van a faluban.

Herzogsägmühle azonban nemcsak egy falu, hanem otthon azoknak az embereknek, akik az életük folyamán valamilyen formában háttérbe voltak, illetve vannak szorítva. Ennek oka többféle lehet, mint például lelki betegség, szellemi és testi fogyatékoság, függőségben élés, munkanélküliség vagy lakás elvesztése. Herzogsägmühlében találnak ezek az emberek – ideiglenesen vagy hosszabb időre – életteret. Ebben segítségükre vannak szociális, orvosi – ápolói, kézműves, kereskedelmi és technikai szakemberek. A faluban lehetőség van szakmunkásképzésre. Az igénylők több mint 40 szakmából válogathatnak, különböző foglalkoztató, terápiás, képzési és gondozási formákban. Sok alkalmazott a családtagjaival együtt él itt Herzogsägmühlében. Ők is hozzájárulnak a falu különleges képének a kialakításához.

Herzogsägmühle a bajor diakóniai belmisszió müncheni és felsőbajorországi egyesületének a része. A dolgozók keresztényi hitben élnek a mindennapjaikat.

3.1 Herzogsägmühle története

1894 ÉS 1933 KÖZÖTT: HERZOGSÄGMÜHLEI MUNKACSOPORT

“Munkát alamizsna helyett”: az iparosodás nemcsak győzteseket gyártott, hanem veszteseket is. A vidék elhagyása és a munkanélküliség ellen Adolf von Kahl evangélikus lelkész megalapította a szegény és hajléktalan férfiak számára a „Bajorországi Munkacsoportok Egyesületét” (a munkatábornak a Herzogsägmühle

nevet adta). A táborban a munka mellett volt ellátás, elhelyezési lehetőség és munkához való jog. Ez többnyire a mezőgazdaságban való tevékenységet jelentette, mely nemcsak gazdasági szükségszerűség hanem egyben oktatási intézkedésként is megfelelt.

1934 ÉS 1945 KÖZÖTT: HERZOGSÄGMÜHLE, MINT KÖZPONTI VÁNDORUDVAR

„Nemzeti Szocialista kényszer ellátás”: A náci állam létrehozott egy úgynevezett „szűrő állomást az anti-szociálisok” számára. A rászorulókat és a vándorló szegényeket bűnözőként tüntette fel, a hátrányos helyzetűeket meg akarta semmisíteni. Ezáltal Herzogsägmühle, mint központi vándorudvar, egy köztetes terület volt a koncentrációs tábor,

a börtön és az elmeógyógyintézet között. A lakók személyi jogát a szabad mozgásra és a független álláskeresésre a náci rezsim drámaian korlátozta. Ennek eredménye alultápláltság, kétségbeesés és öngyilkosság volt. A zsarnokságnak a háború befejezése és a létesítmény amerikai erők általi átvétele vetett végett.

1945 ÉS 1990 KÖZÖTT: GONDOZÓOTTHON ÉS HERZOGSÄGMÜHLEI OTTHONOK

A háború után a menekültek, a honatlanok és a háborús rokkantak találtak új otthonra Herzogsägmühlében. A Belső Missziótól átvéve az oktatásban is váltás következett. A tekintélyelvű oktatás helyett új oktatási formákat vezettek be. Működni kezd a szociális munkások egy új generációja, melynek gondolkodásmódját a „68-asok

mozgalma” befolyásolta. A jóléti állam felfogása alapján a hely átalakult egy segítő helyé: a pszichiátriai betegek, a szenvedélybetegek és a fogyatékkal élők számára – mindemellett továbbra is érvényben maradt a felajánlott segítség a veszélyeztetett fiatalok, a hajléktalanok és a vándorló szegények számára.

1990 ÉS 2010 KÖZÖTT: EGY HELY, AHOL ÉLNI LEHET

Az egyént az otthonok és a munkahelyek támogatják, hogy a kirekesztettségéből visszataláljon a többségi társadalomba. Az új elv: különleges intézmények helyett – normalitás. Ugyanakkor az egyes támogatási területek kiterjedtebbé és differenciáltabbá váltak. Az intézmény és a támogatott között a kapcsolat a

gazdasági és a jogi alapok szerint változik: a „teljesítmény megállapodások” és a „támogatási eljárásstervezet” szabályozza az „ügyfelek”, a támogatók és a munkavállalók kapcsolatát.

2010-TŐL: HERZOGSÄGMÜHLE, MINT SZOCIÁLIS FALU

Herzogsägmühle szociális faluként határozza meg magát, melyben mindenki ideiglenesen vagy hosszabb időre életteret kap. A szociális falu életvitele a fordított integráció – a társadalmi valóság kívülről befelé – elvén alapul. A közösségi együttélést a falusi élet, virágzó egyesületek, iskolák, élő gyülekezet, fesztiválok és kulturális események határozzák meg.

A szociális falu átalakul oktatási hellyé

Herzogsägmühle, mint oktató szociális hely azt a feladatot tűzte maga elé, hogy a jelenlegi szociális és társadalmi vitákat, fejlődéseket és újításokat a társadalom számára bemutassa és tapasztalhatóvá tegye. Herzogsägmühle dokumentált története alapján átfogó képet kapunk arról, hogy hogyan változott az elmúlt 120 évben a jóléti német állam.

Ehhez az alapkövet a „Kívülállóként vagy középpontban? – Herzogsägmühle 120 éve“ elnevezésű kiállítás és az azt kísérő múzeumpedagógiai programok tették le. Herzogsägmühlében az elkövetkező években is átfogóbb intézkedéseket és szolgáltatásokat fognak bevezetni, hogy faluból élménytérré fejlődjön, ugyanakkor mint tanulási környezet, továbbra is nevelési és kommunikációs helyszín maradjon.

3.2 Emberek különleges élethelyzetekben – Hajléktalanellátás Herzogsägmühlében

Az élet nem mindig alakul úgy, ahogy szeretnénk. Ez a fájdalmas tapasztalata azoknak az embereknek is, akik szociális nehézségekkel küzdenek és ez rányomja bélyegét az életterükre is. Ezek a nehézségek gyakran a lakás elvesztésével, munkanélküliséggel, a szakmai kilátások és a szociális kapcsolatok kialakításának hiányával, adóssággal járnak, ehhez társul még a szenvedélybetegség. Ezek az emberek gyakran kerülnek összetűzésbe a törvénnyel és akár börtönbe is kerülnek. A széleskörű segítségnyújtás segít az embereknek visszatalálni a saját útjukhoz, a társadalom középpontjába, hogy újra felelősséget tudjanak vállalni az életükért.

3.3 Segítő folyamat

A segítő folyamat számos egyénre szabott szolgáltatást foglal magába. Mindenki számára lehetővé teszi, hogy a különböző szociális nehézségeit lépésről lépésre, hosszútávon le tudja küzdeni. A segítő folyamat rövid ábrázolása:

a. A kezdet

A segítségre jogosult emberek különböző élethelyzetekből érkeznek hozzánk az utcáról, őrizetből, kórházi tartózkodást követően vagy közvetlenül a lakásuk elvesztése után, ami meghatározza helyüket Herzogsägmühlében. Felvételt kapnak férfiak, nők, párok és fiatal felnőttek. Azoknak a férfiaknak és nőknek is rendelkezésére áll a segítség, akik a büntetés letöltése után jelentkeznek hozzánk, vagy akiket az őrizetbe vétel fenyeget.

Vendégház Herzogsägmühle

A vendégházban olyan hajléktalan emberek találhatnak ideiglenes tartózkodási helyre, akiknek rövidtávú regenerációra vagy hosszútávú segítségre van szükségük. A vendégház a nap 24 órájában, az év 365 napján tart nyitva. Az ide érkezőknek meleg ételt, éjszakára pihenési lehetőséget és nappali ellátást nyújt. Igény esetén ruhákkal és átfogó tanácsadással segítik az igénylőket.

b. Clearing

A hosszútávú segítségnyújtás első lépése, hogy közösen tisztázzuk a fennálló nehézségeket és a krízisből kivezető lehetséges megoldásokat. Egy részletes anamnézis nagyban elősegíti az egyén szükségletének meghatározását, ahogy a rendelkezésre álló erőforrásait és céljait is.

Lakás fiatal felnőttek számára

Herzogsägmühle speciális „tisztító” lehetőséget nyújt a különböző szociális nehézségekkel küzdő 18 éven felüli fiatal felnőttek számára. Ez különösen az érkezés idején magába foglal egy intenzív pedagógiai kíséretet ugyanakkor segítséget nyújt a szabadidő- és hétvége eltöltésében, a lakóközösségekben való együttélésben, a csoportbeszélgetésekben és a közös főzések során.

c. Megerősítés

Az érkezés és a „tisztítás“ fázisa után az egyén életében következik a megerősítés folyamata, mind az életfolyamatok, mind a munka területén. A cél minél hamarabb újra alkalmassá tenni az embereket az önálló életre vagy hosszú távú lakhatást nyújtani számukra Herzogsägmühlében. Az egyéni szükségletek alapján a lakhatási kínálatok nagyon különbözőek lehetnek.

Apartmanházak

Ez a lakhatási lehetőség olyan emberek számára elérhető, akiknek a szociális nehézségeik miatt kialakult megváltozott életkörülményük csak átmenetileg áll fenn és csak egy megerősítő fázisra van szükségük. A támogatás célja a mihamarabbi önálló életre való alkalmasság kialakítása. Ez az időszak az egyéni apartmanokban megtanítja a lakókat az

önálló élet keretében a háztartásvezetésre, valamint az együttélést egy lakóközösségekben és a kapcsolat kialakítást a szomszédokkal és látogatókkal.

Lakhatási lehetőség szenvedélybetegek számára

Sok segítségre jogosult kerül kapcsolatba függőséget okozó anyagokkal vagy már kialakult náluk egy krónikus függőség. A Weiherhof külön a szenvedélybetegek számára kialakított részlegén megtapasztalhatják, milyen alkohol és/vagy más drogok nélkül élni, ugyanakkor megkapják a lehetőséget egy elégedett,

absztinens életvitelre. A szenvedélybetegség mellett nagy hangsúlyt fektetnek a lelki fejlődésre, egyéni és csoportfoglalkozásokat tartanak, ismereteket és tapasztalatokat adnak át a szenvedélybetegségekkel kapcsolatban, de van munka-, szabadidős és sportolási lehetőség is. Ez a lakhatási forma is magába foglalja az önálló lakhatást és az önellátás elsajátítását, hogy a kliensek megtalálják saját útjukat az intézményen kívül is.

Tartós és sokoldalú segítő körzetek

Lindenhof

A Lindenhofban az emberek tartós, hosszútávú segítséget kapnak. Az itt-élőknek nem kell a már megszokott környezetüket vagy a személyt, akihez bizalommal fordulnak, lecserélniük. Ez lehetővé tesz egy stabil folytonosságot a segítségben, javuló együttműködést és biztonságot a már elért eredmények által. Itt olyan emberek élnek, akik akár

hosszú éveken keresztül hajléktalanok voltak és az együttélés a lakóközösségekben már nem természetes dolog számukra. Ezeknek az egyéneknek az élet számos területén előre nem látható ideig szükségük van a segítő támogatására. Itt a jelentős egészségügyi problémával küzdő személyek számára is speciális segítséget nyújtanak.

Sokoldalú lakhatás

Ezek a lakóhelységek minden ember számára alkalmasak, kezdve a teljes körű ellátással – amely ápolási feladatokat is magába foglal – a járóbetegellátásig. A „sokoldalú lakhatás” részleghez 2014 óta 12 lakóhelység tartozik, amelyek az egykor hajléktalan emberek számára nyújtanak hosszú

távú lakhatási lehetőséget. Ez egy új szakterület Herzogsägmühle rendszerében, egy következetes irány az egyének szociális helyzetében. Ezek a lakások biztosítanak mindent, amire a mindennapok során szükségük lehet: az apartmanok teljesen akadálymentesítetten épültek. Ezen kívül a belső berendezés során a bútorok is egy akadálymentesített otthonként kerültek kialakításra.

d. Önállósodás

Az átmeneti segítség legfőbb célja az egyén lépésről-lépésre történő önállósítása. Egyedülálló nők, férfiak és párok - a gondozási szükségletük figyelembevételével - a számukra legmegfelelőbb otthonba költözhetnek Herzogsägmühlén kívül.

Ezek a lakások/lakóközösségek többek között Peitingban, Schongauban, Landsbergben és Weilheimban találhatóak. Az egyén a saját otthonában él, önállóan látja el magát, ideális esetben munkaviszonnyal is rendelkezik.

A szociálpedagógiai támogatás az egyén önállósodási folyamatára koncentrálna vagy a segítőrendszerrel való kapcsolat kialakítására. Lakhatási- és támogatási lehetőség van családoknál, egyszemélyes lakásokban és egy utógondozási életformában Weilheim-Schongau vonzáskörzetében vagy Landsbergben.

3.4 Ambuláns szolgálat

A hosszútávú és átmeneti szolgáltatások mellett a hajléktalansegítés kezein belül Herzogsägmühle széleskörű palettával rendelkezik a rászorulóknak megsegítésében. A környéken preventív segítséget nyújtanak. Munkájukkal megpróbálják megelőzni a „szegénységi karriert” és a hajléktalanságot.

Tafel

A Schongauban lévő Tafel (=Asztal) élelmiszerelosztással segíti azokat a Schongau, Altenstadt és Peiting vonzáskörzetében élőket, akik létszükségleteiket csak állami segítséggel tudják fedezni. Ők leginkább egyedülálló szülők, családok és nyugdíjasok, akiknek csekély a jövedelmük. Az élelmiszerkínálat leginkább adományokból származik: különböző piacokról, pékségekből és más üzletekből. Ami heti egyszer díjazás ellenében a rászorulóknak részére a Tafelban kerül kiosztásra.

Szakszolgálat a hajléktalanság elkerülésére

Ez a szakszolgálat megtalálható Weilheim-Schongau körzetében, Landsbergben, Ostallgäuában és Penzbergben. Tanácsadást kap minden férfi, nő és család, akiknek a lakáshelyzetével kapcsolatban problémája van. A konkrét nehézség sok esetben a ki nem fizetett lakbér, a lakás kiürítését célzó perek, és a fenyegető lakás elvesztés. A szakszolgálat szoros együttműködésben dolgozik a helyi szövetségekkel és hivatalokkal.

Melegedő

Egy helyi szolgáltatás a Schongauban élő emberek számára a Melegedő, ami a schongai tanácsadó helynél található. Ez egy találkozópontra a hajléktalan és szegény emberek számára, akik a társadalomtól szociálisan

elszigetelődtek. A Melegedő naponta tart nyitva és lehetőséget nyújt férfiak és nők részére a nappali tartózkodásra, zuhanyzásra, mosásra és ezen kívül meleg ebédet is kínál.

Ambuláns hajléktalansegítés Schongauban

Ezt a fajta segítséget minden olyan személy megkapja, aki már elveszítette az otthonát. A tanácsadás célja, hogy az érintetteknek egy alacsony küszöbű hozzáférés nyíljon a további segítségnyújtáshoz. Mindezt azért, hogy a hajléktalan emberek számára alapellátást biztosítsanak és támogassák az egyént a lakás újra megszerzésében.

Adósoknak-/ fizetéképteleneknek nyújtott tanácsadás

A tanácsadás során olyan embereknek segítenek, akik anyagi körülményeik miatt krízisbe kerültek. Ez a fajta segítség magába foglalja az eladósodott személy számára a létfenntartás biztosítására irányuló intézkedéseket, mint: költségvetési terv készítése, kereslet ellenőrzés, tárgyalás a hitelezővel, az adósság kifizetés halasztásáról szóló megállapodás, bírósági fizetéképtelenségi kérvény beadása, illetve egy fejlesztési terv kidolgozása.

3.5 Munka és foglalkoztatás

Szakmai Clearing

Már az előtörténet felállításának szakaszában elkezdődik a kutatás a munkába való visszailleszkedés képességére és lehetőségeire. Az egyének átmennek egy úgynevezett „szakmai megtisztításon”. 12 héten keresztül látogatják a „tisztító műhelyt”, mint az „első munkahelyüket”. A férfiak és nők itt újra megtapasztalják milyen egy szabályozott munkahelyen dolgozni és kipróbálják a fa- és fémmegmunkálást, elektronikát, foglalkozásterápiát, kreatív munkát és

a szakmukásképzőt. Ez idő alatt megtörténik a teljesítményteszt is. A szak tudás igényekre irányuló, cselekményorientált és tudományos ismereteket követel. Végül elhagyja a kliens a „tisztító műhelyt” és kipróbálhatja magát Herzogsägmühle képzőműhelyeiben, a munka világában . A szakmai tisztító és a lakóegységek között állandó kapcsolattartás van. A heti csoportmegbeszéléseken kívül két segítőterv megbeszélés van, amelyen a kliens is részt vesz és a további szakmai lehetőségeket is közösen határozzák meg.

Oktatás és napi beosztású foglalkoztatás

A foglalkoztatás, oktatás és szakképzettség fontos alkotóeleme a segítségnek. Azért, hogy az egyén pontos szükségletét meghatározzák, Herzogsägmühle egy lépcsőzetes rendszert épített fel a munkáltatás terén, mely a következőket kínálja:

- próbamunka
- napi beosztású foglalkoztatás Herzogsägmühle területén/üzemeiben
- szakképesítés megszerzése
- biztosításköteles munkahelyek az i+s Pfaffenwinkel-nél
- több mint 40 különböző oktatási lehetőség, a kamara és az ipartestület által elismert szakmákból
- műhely a fogyatékkal élők számára
- munka- és szakmai tanácsadás
- munkára való felkészítés Herzogsägmühle szakiskolájában
- szakmai minősítés

Idősek foglalkoztatása

A napi beosztású foglalkoztatási kínálat keretein belül a TagWerk (=egynapi munka) nyitva áll minden megváltozott munkaképességű személy számára, aki akár a kora miatt, akár egészségügyi problémája miatt nem vállalhat más munkát.

A TagWerk a résztvevők számára az egyén igényeinek megfelelő lehetőséget kínál. A napi feladatokat is ennek megfelelően osztják el. Ezt egyéenként lehet nagyon könnyű, de igazán összetett feladat is. A kínálat széleskörű, az egyszerű játékoktól kezdve az önként forgatott film összevágásán ke-

resztül a számítógépes képregény megalkotásáig. További lehetőségek: ének-csoport, úszás, textillel való munka, művészkurzus, nordic walking, rögtönzött színház, teke, továbbá főző- és sütőcsoportok is vannak. Fő pontja a segítségnek a nők és férfiak testi- és szellemi mozgósítása.

3.6 Szakirányú teljesítmény

Az „emberek különleges élethelyzetekben“ részlegen a felvételi csapat mellett három szakszolgálat dolgozik, valamint sok kiegészítő és tudományos kínálat van.

Szenvedélybeteg szakszolgálat

A szenvedélybeteg szakszolgálat minden olyan nő és férfi számára nyújt segítséget, aki valamilyen függőségben szenved. Tanácsadás, motiváció és kapcsolatfelvétel a külső segítőkkel (például szakklinikák, tanácsadó ambulanciák) áll a szenvedélybetegek rendelkezésére.

Pszichológiai- és pszichiátriai szakszolgálat

A pszichológiai szakszolgálat már a felvétel- és a „tisztítás fázisában“ az egyének rendelkezésére áll. Az egyéni beszélgetések mellett a szakszolgálat feladatai közé tartozik:

- krízisintervenció
- gyakorlat és diagnosztizálás
- pszichológiai kíséret a segítő folyamat során
- kapcsolatfelvétel a különböző pszichiátriai intézményekkel

Segítő szakszolgálat büntetett előéletűeknek

Herzogsägmühle a „becsületesség plusz”akadémiai programmal speciális segítséget nyújt a börtönviselt emberek számára, legyenek azok nők, férfiak vagy fiatal felnőttek. Az egyéni és csoportmunka során a hangsúly a következőkön van:

- fontos érték az őszinteség, a fair-play, becsületesség és tisztesség megtapasztalása,
- az erőforrásokra irányuló és törvényes cselekményminta fejlesztése,
- felelősségteljesség kialakítása az élet minden területén.

Tudományos segítség

A hajléktalansegítés a mai világban már megkövetel egy célirányos, tudományos munkát. Herzogsägmühlében kialakult egy tudományos hálózat melyet számos terápiás kínálat és segítőszolgáltatás: egészít ki

- háztartásvezetési tréning a házvezetőnők segítségével
- foglalkozásterápia és gyógypedagógiai szolgáltatás
- testi megerősítés, sport- és mozgásterápia
- pszichiátriai anamnézis és együttműködés a terápiában a helyi orvosokkal és pszichiátriai intézményes járóbetegellátás
- beszédzavar kezelése és beszédterápia
- értelmes szabadidő eltöltése
- a szociális kapcsolatok ápolása a szabadidő pedagógiában
- orvosi egészségügyi szolgálat
- lelkipozozás; a hitélet gyakorlása

4. Herzogsägmühle és az Oltalom Szeretetszolgálat

A sokéves kapcsolat Herzogsägmühle és az Oltalom Szeretetszolgálat között egy látogatással kezdődött: 2000-ben a nyíregyházi evangélikus lelkész Laborczi Géza egy kérést intézett a bajor diakónia egyesületéhez, azzal kapcsolatban, hogy van-e lehetőség egy mintaprojekt keretein belüli közös együttműködésre egy, a hajléktalanok érdekeit szolgáló intézmény létrehozásában. Kollégáival együtt Nyíregyházán épp akkor alapítottak – nagyon nehéz körülmények között – egy intézményt a hajlék-

talankok megsegítésére. A bajor diakónia egyesületén keresztül érkezett el a kérés Herzogsägmühlébe és kapott, a hajléktalanok számára létesített intézmények akkori vezetőjénél Rainer Endischnél figyelemreméltó érdeklődést.

Azóta van szoros kapcsolat a Herzogsägmühlei „Emberek különleges élethelyzetekben” intézménye és a nyíregyházi Oltalom Szeretetszolgálat között. Abban az időben az Oltalom intézménye három telephelyen működött. Egy épületben kapott helyet a Nappali Melegedő, a meleg ételt biztosító Népkonyha és egy orvosi rendelő. Egy másik telephelyen működött az Éjjeli Menedékhely és az Átmeneti Szálló, valamint egy harmadik telephelyen az Anyaóvó.

A kapcsolat gyakorlati része 2001-ben kezdődött el, amikor az Oltalom dolgozói lehetőséget kaptak arra, hogy Németországba jöjjenek, és intézményüket Herzogsägmühlében bemutassák. Ezzel egyidőben a magyarországi munkatársaknak lehetőségük volt a herzogsägmühlei hajléktalanok számára nyújtott alapellátások és egyéb szolgáltatások szerkezeti formáját megismerni. Ezáltal megtapasztalták azt is, hogy milyen fontos a

különböző szolgáltatások egymás közti kapcsolódásának megszervezése, ugyanakkor magukkal vittek új benyomásokat és ismereteket is, melyek a további tervezés szempontjából a nyíregyházi intézmény számára hasznosak voltak.

Még ugyanebben az évben sor került a németországi kollegák nyíregyházi látogatására is, ahol a helyszínen közelebbről megismerhették a hajléktalanokkal való foglalkozást. A herzogságműhlei munkatársak nagy érdeklődéssel voltak a magyar kollégák építő munkája iránt. Az első tapasztalatcsere után fejezték ki az Oltalomnál dolgozó kollégák azon óhajukat, hogy hadd jöhessenek Herzogságműhlébe egy hosszabb gyakorlatra. Erre került sor 2002-ben, amikor egy munkacsoport jött Herzogságműhlébe és sok tapasztalatot vihetett magával haza a bajor hajléktalanellátás területéről.

2003-ban az Oltalom Szeretszolgálat egy mintaprogram keretében új helyre költöztette az Átmeneti Szállót. Ennek köszönhetően az Éjjeli Menedékhelyet 25 férőhelyről 50 férőhelyesre növelték. Mivel 2003/2004 telén az Éjjeli Menedékhely szolgáltatásait sokkal több rászoruló vette igénybe mint azelőtt, ezért a magas létszámú igénybevételt lakókonténerek segítségével oldották meg, amely további 40 férőhelyet biztosított az igénylőknek.

A 2004-es Európai Unióhoz való csatlakozás után az Európai Szociális Alap uniós forrásaiból új fejlesztési lehetőségek nyíltak a hajléktalanok számára létrehozott támogató rendszerekben is. Így sikerült modern környezetet és differenciált segítséget nyújtani a volt hajléktalanok számára nemcsak Nyíregyházán hanem a régióban is. 2007-ben EU-s támogatással felépítették és felavatták az új épületüket, melyben a következő szolgáltatások kaptak helyet: Nappali Melegedő, Népkonyha, Szenvedélybetegek Nappali Ellátása, orvosi rendelő és a Hajléktalanok Otthona.

2009 szeptemberében került sor Nyíregyházán a magyarországi hajléktalanok érdekében megrendezett szakmai napra – Új támogatási formák a hajléktalanellátásban – címmel, melyet az Oltalom Szeretszolgálat és a magyarországi evangélikus diakónia szervezett. A rendezvényen Herzogságműhle is képviseltette magát. A résztvevők megismerhették többek között a hajléktalanszolgálaton belüli szervezeti fejlesztéseket, az utóbbi

években a hajléktalanok érdekében véghezvitt infrastrukturális és szakmai fejlődést úgy Nyíregyházán, mint Herzogsägmühlében.

A két intézmény közötti kapcsolat egyik fontos mozzanata volt 2011-ben az Együttműködési Nyilatkozat aláírása, majd 2012-ben a közös részvétel a Nürnbergben megtartott partnerségi ünnepen, mely a 20. éves Bajorországi Evangélikus Lutheránus Egyház és Magyarországi Evangélikus Egyház közös rendezvénye volt.

2014-ben további uniós finanszírozás segítségével az Oltalom Szeretetszolgálat egy új átmeneti otthont tudott a hajléktalan egyedülálló szülők és családok számára építeni.

Ugyanebben az évben Herzogsägmühlében is fejlesztések voltak, melyek iránt az nyíregyházi kollégák nagy érdeklődést mutattak. Ennek keretén belül vettek részt a „120 év hajléktalanság” elnevezésű szakmai napokon. Mindmáig sok kölcsönös látogatásra került sor, sporteseményen való részvételre, kölcsönös tanulmányutakra ugyanakkor több segélyszállítmány is érkezett Nyíregyházára, felnőtt ruházattal, mosógépekkel, játékszerekkel és irodai felszerelésekkel.

Fontos pont a partneri munka során, hogy kapcsolatot teremtsen a támogatottak között. Ennek érdekében rendszeres szabadidős tevékenységekre is sor került. 2010 óta öt közös szabadidőtábor került megrendezésre Magyarországon. Ezeket a Nürnbergi diakonia is támogatta. Azonban mindig az volt a döntő, hogy a találkozások kapcsán egyenrangú félként kezeltük egymást abban a tudatban, hogy egymástól kölcsönösen tanulhatunk, s ebben nem jelentett akadályt sem a nyelvi korlátok, sem a nemzeti határok.

A kapcsolat az Oltalom Szeretetszolgálat és Herzogsägmühle között nagy szeretettől és az egymástól való tanulástól átítatott, azzal az igénnyel, hogy mint elkötelezett intézmények minden körülmények között fellépjenek a hajléktalan emberek érdekében. A kapcsolat a keresztyéni szeretet jeleként virágzik egy közös diakóniai küldetés szellemében.

Egy német - magyar együttműködés

„Amit mi
ma megtanultunk,
az összeköt minket
a holnapra.

Mire való a múlt,
az emlékezés?
Egymásnak erről
beszélni.”

Faludy György

